

LIBER QUINTUS. DE GERENDIS IN SYNODO.

CAPUT PRIMUM.

De Publicis Supplicationibus, Missis, Allocutionibus, Sermonibus, & Acclamationibus.

Constitutam ab Episcopo diem, qua suam Synodum celebrare vult, die Epiphaniarum, vel Kalendarum Januarii, Cathedrali in Ecclesia è suggestu iudici & promulgari, atque Calendario, quod in singulos annos confici solet, adscribi, statuit S. Carolus Borromeus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. *part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 177.* Et in Concilio Provinciali V. *part. 3. ibid. pag. 276.* Parochiis præcipit, ut per mensem, ante statutam Synodi diem quinta quaque feria Missam celebrent de Spiritu Sancto, aut pro diversitate temporum, Orationem saltem de Spiritu Sancto in Missæ sacrificio recitent, populumque hortentur, ut die Dominico, Synodi diem antecedente, verè penitentes, & confessi sacram Communionem sumant; hoc præcipue precantes, ut, quæ ad eorum salutem pertinent, Dei auxiliante misericordia, per Episcopum in Synodo diligenter, sanetque agantur. Hæc, aliæque ante Synodum, tam in civitate, quam in Diocesi faciendæ, magis adhuc accuratè & minutim descripta leguntur in appendice ad Synodum Amerinam,

anno 1595. habitam à celebri ejus urbis Episcopo, Antonio Maria Gratiano, *cap. 1071. & 1072.*

II. Synodali celebritati triduum, veteri ritu, præstitutum esse idem S. Carolus *cit. loc. pag. 278.* affirmat, & Pontificale Romanum *titulo de ordine ad Synodum*, tribus sessionibus illam absolvi solere, ait; quamvis utrobique addatur, *fas esse Episcopo, pro rerum gerendarum ratione, Synodum ultra triduum protrahere.* Quid autem singulis diebus agendum sit, nostrum erit hic exponere. „Prima die Synodi Pontifex summo mane Cappa indutus, ab universo Clero cum Surperpellicis comitatus, ad Ecclesiam pergit; paratus in sede; celebrat Missam de Spiritu Sancto, & præbet „Clero sacram Communionem;“ verba sunt Pontificalis Romani *cit. loc.* Eodemque ritu, post ultimam sessionem, esse Episcopum à Clero associandum, cum ab Ecclesia se domum recipit, in eodem Pontificali inferius præscribitur: *Tunc omnes pariter surgentes, Pontificem, Capam indutum, cum Superpellicis ad domum redeunt.* Hic porro Clericorum, Episcopum associantium, comitatus speciem

ciem quandam præsert Processionis; nec alicubi, ut in Diocesi Neapolitana, alia fieri solet solemnibus Supplicatio, seu Processio, cum nulla reapse descripta appareat in Actis Synodi Diocesanae, anno 1694. celebratæ à Jacobo Cardinali Cantelmo, neque in Actis alterius Synodi anno 1726. habitæ à Cardinali Francisco Pignatello, Neapolitanis Archiepiscopis; nisi fortè ideo non reperitur descripta in actis Synodalibus, quia pridie habita fuerit quemadmodum, sua ætate, Neapoli fieri consuevisse asserit Gavantus *in praxi part. 2. sess. 1. annot. 1.* Cæterum quidquid sit de contraria consuetudine, in hac, aut illa peculiari Diocesi vigente, communi usu receptum est, ut prima Synodi die ab Episcopo, & universo Clero publica instituat Supplicatio, seu processio per urbem; quod & faciendum præscripsit S. Carolus Borromeus *cit. loc.* & factum à S. Francisco Salesio *lib. 3. cap. 10. num. 3.* narravimus, quorum exempla satis superque sunt ad firmandam regulam, ad quam omnes conformare se debeant. Eiusmodi Processionem instituendam, post celebratam ab Episcopo Missam, ut dum ea celebratur, commodius possit Clerus in Ecclesia congregari, ait Gavantus *cit. loc.* sed S. Carolus Borromeus illam ante Missam peragendam dicit: *Primo Synodi die Episcopus, Processione solemnium peracta, Missæ sacrificium celebret.* Quilibet, quoad hoc, suæ Ecclesiæ consuetudinem sectetur, modò Missa non omitatur, quam Synodalibus actionibus semper præmitti consuevisse, vel ex ipsis colligitur, quæ sæculo VI. confecta creduntur, Gestis de Xisti Romani Pontificis purgatione, & Polychronii Hierosolymitani Episcopi accusatione, ubi *cap. 8.* cum Synodus Hieroso-

lymis, certè, prout moris erat, celebrata fingatur, dicitur: *Feria prima celebrata sunt Missæ à Castro Episcopo, qui directus fuerat à Xisto Episcopo, & Coepiscopis suis; vel à Synodo: apud Constantinum Append. ad tom. 1. epist. Pontif. col. 121.*

III. Itaque, sive ante, sive post Processionem, debet Episcopus Missam facere de Spiritu Sancto, & porrigere Clero sacram Communionem, quam, acceptis Stolis rubeis, etiam Sacerdotes sument, qui fortè ea die non celebraverint. In Pontificalibus editis ante Clementem VIII. uti observat Joseph Catalanus *in notis ad Pontificale Romanum tom. 3. tit. 5. §. 2. num. 5.* non legitur, Missam celebrandam, sed audiendam ab Episcopo: „Prima autem die Concilii, seu Synodi, mane conveniunt Sacerdotes, & Clerici universi in Ecclesia, in qua debet Concilium, seu Synodus celebrari, ubi Pontifex Missam audit.“ Sed quod ita olim fieret, non absolvit Episcopos ab obligatione per se ipsos celebrandi, quam illis imponit recens Pontificale, quod prodit auctoritate Clementis VIII. ubi Episcopo, & non alteri, dicitur: *Paratus in sede, celebrat Missam de Spiritu Sancto.* Nec satis est, ut Episcopus Missam privatim faciat; sed omninò decet, ut solemnè, & pontificali ritu celebret; siquidem S. Carolus Borromeus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. *part. 2. tit. Quæ pertinent ad sanctissimum Missæ sacrificium, pag. 152.* dies enumerans, quibus Episcopus & Patrum monentis, & veterum rituum, caeremoniarumque Romanorum Codicis, eoque comprobato, sacra mysteria solemnè celebrat, & Pontificio apparatu perficere debet, primam quoque Diocesanae Synodi diem inter illas recenset.

IV. Secunda Synodi die, mos est, inquit Gavantus *cit. prax. part. 2. sess. 2. num. 2.* ut unus ex Canonis Missam solemniter faciat pro Defunctis, cui Episcopus assistit, eaque peracta, Stola, & Pluviale nigri coloris assumit, & consuetas Orationes recitat pro Defunctis, post quas vestes nigras in rubeas mutat, & accepto Pastoralis baculo, ad Sedem Synodalem ascendit. Tertia demum die unus pariter ex Canonis Missam celebrat de Sanctissima Trinitate, addicta Collecta in gratiarum actionem, Episcopus astat indutus Stola, & Pluviali albi coloris. Missa absoluta, rubea accipit indumenta, ad consuetam sedem se confert, ultimæ sessioni præsidet, & Synodo finem imponit.

V. Post ultimam sessionem, alia fieri solet Supplicatio, seu Processio, minus tamen sollemnis, intra, vel circa Ecclesiam, quod Gavantus *pag. 40.* monet; qua absoluta, Episcopus consueto ritu, Clero, & populo benedicit, & quadraginta dierum Indulgentiam impertitur. Quo tamen uberior fructum Synodi celebratitate singuli capiant, solent Episcopi, saltem cum primam agunt Synodum, Indulgentiam plenariam à summo Pontifice, sub consuetâ formula, illis impetrare, qui una ex tribus Synodi diebus, Ecclesiam Cathedralē visitaverint. Cætera, quæ ad preces in Synodo recitandas, aliasque functiones peragendas pertinent, legenda sunt in Pontificali Romano; & antiquiora quædam monumenta, hanc eandem materiam respicientia, videri possunt in Appendice Concilii Salegstadensis *tom. 9.* Collectionis Conciliorum Labbei *col. 488.* apud Martene de antiquis Ecclesiæ ritibus *tom. 3. lib. 4. cap. 34. n. 29.* & apud Catalanum ad Pontificale Romanum in *Append. ad ordinem*

celebrandi Synodum.

VI. Vetus institutum est, ut Episcopus in Synodo brevi, gravique sermone Clerum alloquatur, & de his admoneat, quæ in illo corrigenda deprehenderit; quod saltem in postrema sessione omnino fieri voluerit Patres Concilii Mediolanensis *V. cit. part. 3. pag. 279.* Episcopus antea, quàm Synodum dimittat, sermonem habeat, paternis monitionibus plenum, & dimissioni accommodatum. Hujus admonitionis antiqua formula, sub nomine *Inquisitionis*, extat apud Reginsonem Abbatem Prumiensem; atque occurrit in Pontificali Romano, ex variis Conciliorum decretis, Pontificis sanctionibus, & SS. Patrum sententiis concinnata. S. Carolus Borromæus ad sublevandos Episcopos, qui concionibus habendis assueti non sunt, quasdam elucubravit, atque suo quarto Concilio Provinciali approbatas eddidit admonitiones, in qualibet Diœcesana Synodo legendas, quæ compendiosim atque exactam Clericis vite disciplinam, & vivendi rationem continent: *Quibus* (ait *pag. 181.*) *pro libito suo unusquisque Episcopus addat, & detrahat, prout Ecclesiæ suæ Clero, pro temporum ratione, utile esse viderit.* Alias insuper, & uberiores admonitiones idem S. Carolus evulgavit in sua tertia Synodo Diœcesana, quæ insertæ sunt Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part. 2. pag. 299.* Ex his quilibet Episcopus ea seligere poterit, quæ suæ Ecclesiæ, pro loco, & tempore, magis accommodata judicaverit, atque addet, quæ Spiritus Sanctus dabit ei eloqui.

VII. Mirabitur fortassè quispiam, in præfata admonitionum formula, quæ habetur in Pontificali Romano *tit. de ordine ad Synodum ad fin. 3. sess.* hoc inter cætera, ab Episcopo Clero iungendum adnotari: *Tribus temporibus*

*in anno, idest Nativitate Domini, Pascha, & Pentecoste, omnes Fideles accedere ad Communionem Corporis Domini nostri Jesu Christi admonete, & ne omittat. Sed memnisse oportet, legem olim ab Ecclesia latam fuisse, ut omnes Christiani adultæ ætatis, iis diebus, quibus præcipua nostræ religionis mysteria recolluntur; idest Paschatis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, Euchariſtiam sumerent; uti constat ex decreto, quod refertur, & Fabiano Papæ tribuitur, ab Ivone *part. 2. cap. 27.* Burchardo *lib. 5. cap. 17.* & Gratiano *de consec. dist. 2. Can. 16.* „Etsi non frequentius, saltem in anno ter laici homines communicent, nisi forte quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur in Pascha, videlicet, & Pentecoste, & Natali Domini:“ ex Concilio Agathensi anni 506. *can. 18. tom. 2. Collect. Harduini col. 1000.* *Seculares, qui Natale Domini, Pascha, Pentecostem non communicaverint, Catholici non creantur, nec inter Catholicos habeantur;* ex Concilio Turonensi III aliiſque. Sed magis magisque in dies fruges Fidei pietate, Innocentius III. in Concilio Lateranensi IV. *can. 22.* relato in *cap. Omnis utriusque sexus, de parit. & remiss.* statuit, ut omnes Fideles semel saltem in anno sua peccata sacramentali confessione explerent, & ad minus in Pascha Euchariſtiam susciperent. Totam, quæ in Ecclesia viguit, quoad obligationem accedendi ad Euchariſtiam disciplinam, ejusque pedetentim, & veluti per gradus, remissionem describit Petrus Blesensis *sermone 16.* ex recensione Joannis Busæi, inquit: „In prima Ecclesiæ quotquot intererant consecrationi Euchariſtiae, communicabant eidem.... Postquam autem crevit*

„numerus Fidelium, nec omnes accedere ad Euchariſtiam visum est; statutum est, ut saltem diebus Dominicis Fideles communicarent. Cùm vero palæ supereresscentes creperunt cooperire grana, & multorum refriguit charitas... decretum est, ut saltem per tres solemitates in anno Fideles communicarent, in Pascha, Pentecoste, & Natali... Nunc autem, quoniam dies mali sunt, & omnes ferè declinaverunt & inutiles facti sunt, non audeo dicere, ex præcepto Ecclesiæ, sed ex tacita permissione ipsius introducentum est, ut semel in anno congregentur in Ecclesia ad communicandum; quod præterire fas non est. Jam verò cùm formula, de qua loquimur, antiquissima sit, & ante Concilium Lateranense IV. exarata, nemini mirum videri debet, quod in ea Fideles admoventur, ut ter in anno ad sacram Communionem accedant. Postquam autem præceptum communicandi ter in anno in Concilio Lateranensi temperatum fuit, addita sunt eidem formulæ ea verba, & ne omittat, quin saltem in Pascha communicet, quæ quidem in antiquioribus formulis desiderantur, & satis aperte indicant, Communionis præceptum nunc obligare solum in Paschate, quam viz expedit, ut Episcopus, & Parochi populum hortentur ad sæpius, sed præsertim in celebrioribus festivitatibus, sacra mysteria participanda.

VIII. Antiquam pariter disciplinam respiciunt verba, quæ in eadem formula sequuntur: *Certis temporibus conjugatos abstinere ab uxoribus exhortamini.* Olim enim in solemnioribus festivitatibus, ac jejuniis diebus, quibus peculiariter erat orationi vacandum, vetitum fuisse conjugibus matrimonii usum, ex pluribus colligitur Ec-

Ecclesie sanctionibus, collectis à Gratiano *causa 73. quest. 4.* RATHERIUS, Episcopus Veronensis, in sua epistola Synodica, quæ habetur *tom. 1. Spicilegii Dacherii pag. 379.* conjuges se abstinere jubet in Natali Domini viginti diebus, ac noctibus... in octavis Pasche, & Pentecostes, Litaniarum, & omnium festivitatuum vigiliis, sextis etiam festis, præcipit autem omnibus diebus, vel noctibus Dominicis. Inter Capitularia Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, ab eodem Dacherio *Spicilegii tom. 1. evulgata, cap. 49. pag. 488.* legitur: „Vir abstineat se ab uxore sua quadraginta dies ante Pascha, & prima hebdomada post Pascha, & post Pentecosten una hebdomada. In Quadragesima pariter, in qua non solum illicita, verum etiam multa à nobis quoque licita merito resecamus, esse à conjugibus omni voluptati renuntiandum, & ut licenter orationi vacetur, castitati mentis, & corporis incumbendum,“ respondit Nicolaus I. ad consulta *Bulgarorum cap. 9. tom. 5.* Collectionis Harduini *col. 358.* in Canone III. *tom. 1. noviss. Collect. Concilior. Britan. pag. 107.* ex iis, quos Ecgbertus Archiepiscopus Eboracensis, ex pluribus excerptis Conciliis, hæc habentur: *Qui in matrimonio sunt, abstinant se tres noctes, antequam communicent, & postquam communicaverint.* Hæc fortasse, aliæque hujus generis multa, ignota fuerunt nonnullis Theologis moralibus, qui antiquam disciplinam ex hodierna metientes, atque illam huic accommodantes, quod sæpe ab iisdem fieri notavit Cardinalis Bona *rer. liturgic. lib. 1. cap. 18. num. 1.* non dubitarunt affirmare, nunquam ab Ecclesia fuisse usum conjugii certis diebus interdictum; cum profus asserere debuerint, nunc intra meri consilii li-

mites contineri, quod olim severa lege erat prohibitum; sicuti scilicet ponderat Catalanus in *Comment. ad Pontificale Romanum tom. 3. tit. de ordine ad Synodum §. 22.*

IX. In fine Synodi fieri solent Acclamationes, quibus Diaconis, cæteris respondentibus, omnem laudem, honorem, & gloriam refert Deo Patri misericordiarum, qui Spiritus Sancti invisibili gratia Synodum dirigere, atque ad felicem exitum perducere dignatus est; summo Pontifici universalem Ecclesiam gubernantem, veram & diuturnam prosperitatem; Episcopo, Synodo præsidenti, ejusque Ministris salutarem vigilantiam, & Divinarum miserationum abundantiam; civitati, & oppidis Dioecesos pacem, animorumque concordiam, omniaque fausta precatur; supplicatque Deo, ut uberem opem elargiatur, quo singuli adjuti, edita in Synodo decreta, sanctè, inviolateque custodiant & exequantur.

X. Faustæ Acclamationes frequenter occurrunt in Conciliis Œcumenicis. Eas quippè in Concilio Chalcedonensi *Act. 1. Act. 4.* & bis *Act. 6.* factas legitimus. In Concilio vero Constantinopolitano IV. ad finem cujusque actionis, acclamationemprehendimus Hadriano Romano Pontifici, Basilio, & Constantino Imperatoribus, Eudoxio Augustæ, Ignatio, cæterisque Patriarchis Orientalibus, omniumque Episcoporum orthodoxo senatu. Quæ autem in Concilio Tridentino, auspiciante Cardinali à Lotharingia, aliisque Patribus prosequentibus, factæ sunt, extant *tom. 10* Collectionis Harduini *col. 129.* Rarius occurrunt in antiquioribus Conciliis Provincialibus, etsi in Synodo Romana anni 857. *cap. 42.* ab Universis Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, & Clero cuncto Leonii IV.

summo Pontifici *tom. 5.* Collectionis Harduini *col. 75.* & in Concilio Tolitano IV. anni 633. *ad finem,* Sisenando Regi acclamatum legimus *tom. 3.* Collectionis Harduini *col. 595.* Inter Concilia verò Provincialia, post Tridentinum habita, Acclamationes reperimus in fine Cameracensis, anni 1186. *tom. 9.* Collectionis Harduini *col. 218 r.* Burdigalensis anni 1624. *tom. 11.* Collectionis Harduini *col. 141.* & aliis. Post Acclamationes in Conciliis Provincialibus, omnes Episcopi accedunt ad osculum pacis, à Metropolitano accipiendum, quod deinde sibi invicem pariter dant, & accipiunt, ut mutuam charitatem, animorumque conjunctionem ostendant.

XI. Quod verò attinet ad nostras Dioecesanæ Synodos, in Cæremoniali Episcoporum *cap. 31. in fin.* habetur: „In Synodi Dioecesanis magis deceret, ut Acclamationes, & oscula pacis omittentur.“ *Sed nihilominus Gavantus in praxi Synodi Dioeces. part. 2. sess. 3. num. 27. ait.* „Acclamationes fiunt, saltem in prima Synodo, ut aliquando fiant, & Cæremoniale non eas prohibet, sed parcius adhiberi censet in Dioecesanis Synodis.“ & re ipsa Acclamationes factas comperimus in Synodo Dioecesanâ Sutrina, anno 1671. habita à Julio Cardinali Spinola; in Synodo Dioecesanâ Farsensi, anni 1685. habita à Carolo Cardinali Barberino; in Synodo Dioecesanâ Montis Falisci habita ab Episcopo Bonaventura, aliisque non paucis. De osculo pacis hæc habentur in Concilio Provinciali Mediolanensi V. *cit. part. 3. Act. Eccl. Mediolan. part. 1. pag. 279.* „Acclamationibus factis, omnes Sacerdotes, & Clerici surgentes, cum reverentia osculum pacis ab Episcopo accipiant, & sibi invicem dent, cum timore & amore Dei

„Si vero Cleri, qui convenierit, numerus is est, ut longius hie osculi ritus deucatur, ea ratio inearit, ut Præpositi, & Archipresbyteri solum ab Episcopo illud accipiant, qui deinceps suo cuncto Clero dent, isque inter se mutuò item.“ Verum cum hæc in Cæremoniali Episcoporum nec præcipiantur, nec prohibeantur, liberum erit Episcopis ea vel facere, vel omittere; sicuti fert cujuslibet Dioecesis consuetudo.

CAPUT II.

De legendis in Synodo, & Fidei Professione in ea emittenda.

Concilia Provincialia, & Dioecesanæ, olim fuisse ita inter se colligata, ut unum alterum consequerentur, diximus *lib. 1. cap. 7. num. 2.* In Provincialibus enim Universalium, in Dioecesanis Provincialium Synodorum definitiones, & Decreta promulgabantur; quocirca Concilium Tolitanum XVI. anni 693. *cap. 7. tom. 3.* Collectionis Harduini *col. 1797.* sancivit, ut unusquisque Episcopus intra sex menses post peractum Provinciale Concilium, suæ Dioecesis Clerum ad Synodum accesseret: *Quatenus coram eis publicè omnia reserata, de his, que eodem anno in Concilio acta, vel desinita extiterint, plenissimè notiores efficiantur.* Priscæ disciplinæ non ignarus S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. illam renovare studuit, decernens *part. 1. Act. Eccl. Mediol. pag. 179.* In prima quoque Dioecesanâ Synodo decreta, in Provinciali proximo Concilio edita, promulgentur. Ad eundem pariter morem alludere voluit, & retinendum duxit sacra Congregatio Concilii, cum rescripsit, posse ab Episcopo omnes,

& singulos Dioecesis Clericos ad Synodum evocari, si Concilii Provincialis decreta sint in ea publicanda, sicut *lib. 5. cap. 6. num. 2.* retulimus. Præter Concilium Tridentinum, ne eorum, quæ de Episcoporum, & Parochorum residentia, tum *sess. 6. cap. 1. de reform. sub Paulo III. tum sess. 23. cap. 1. sub Pio IV.* sanctissime constituerat, ullo unquam tempore memoria obliteraretur, in Provincialibus, & Episcopalibus Synodis illa semper in posterum legenda, & promulganda præcipit: „Postremo (ait) tam decretum illud sub Paulo III. quam hoc ipsum in Conciliis Provincialibus, & Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit; cuius enim, quæ adeo ex Pastoribus, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusque inungi, ut in posterum, Deo juvante, nulla temporum injuria, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.“

II. Ad hæc S. Carolus Borromeus in sæpius citato Concilio Provinciali Mediolan. *v. part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 278. & 279.* in qualibet Dioecesa Synodo semper legendas, edixit, Constitutiones Pii II. de clericis illegitimè promotis, S. Pii V. de confidentis Beneficialibus, & de Horis Canonice recitandis, quibus permisit, ut adungerentur *alia vel Pontificia sanctiones, vel Provinciales Constitutiones, vel Decreta Dioecæsa, quæ Episcopus legenda censuerit.* Nec incongruum esse, ait Gavantus *in citata praxi part. 2. sess. 2. num. 39.* sequi, ut Episcopus promulgari jubeat etiam sacrarum Urbis Congregationum decreta, si quæ de novo prodierint, ad universum Clerum spectantia; simulque expedire monet, ut iis, quæ leguntur, aliqua Episcopus vulgari ser-

mone interserat, quibus causam, & rationes exponat, propter quas emanarunt, & accuratam omnium observationem inculcet. Verùm, ne tot Constitutionum, & decretorum farra-go confusionem pariat, & audientium mentes obruat; jamdiu nos inolevit, ut Episcopus in suis Synodalibus Constitutionibus, summorum Pontificum, sacrarumque Urbis Congregationum recentia decreta, quæ spectatim suo Clero notificanda judicaverit, breviter innuat, eadeinque postea, vel per extensum, vel in compendium redacta, ac notis insuper quandoquæ illustrata, in appendice ad Synodum edat, & evulgat.

III. Quod attinet ad Fidei professionem, semper in Ecclesia hæc disciplina viguit, ut Patres, ad sacra Comitia coeuntes, se Catholicam Fidem profiteri, & præcedentia Œcumenica Concilia recipere ac admittere, publicè protestarentur. Ita præsertim in Concilio Chalcedonensi, atque aliis deinceps Conciliis, Nicæna, ac Constantinopolitana Fidei formula recitata. Quibus vestigiis inherens Tridentina Synodus *sess. 25. de reform. cap. 1.* præcepit Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque omnibus, qui de jure, vel consuetudine Synodo Provinciali interesse debent, „ut in ipsa prima Synodo Provinciali, post inem præsentis Concilii habenda, ea omnia, & singula, quæ ab hac sancta Synodo definita & statuta sunt, passim recipiant, necnon veram obedientiam summo Romano Pontifici, spondeant & profiteantur, simulque hæreses omnes, à sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, præsertimque ab hac eadem Synodo damnatas, publicè detestentur, & anathematizent;“ eandemque Fidei professionem semper deinceps à

novis Ecclesiarum Præsulibus emittendam, statuit, in prima Synodo Provinciali, cui intervenerint: „Idemque in posterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposque promovendi, in prima Synodo Provinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino observent.“ Huic verò sanctioni Episcopos, ut par erat, morem gessisse, probant omnium Provincialium Conciliorum, quæ Tridentinum sunt consequuta, Acta, quorum pleraque ad rem allegantur à Natali Alexandro *hist. Eccl. sæculi xv. & xvi. dissert. 12. art. 6.*

IV. Inspecto igitur Tridentini decreto, non tenetur Episcopus Fidei professionem emittere in prima Synodo Dioecæsa, sed in prima Provinciali; art. men. maxime decet, ut in hoc religionis actu præstando, etiam in sua Dioecæsa Synodo, cæteris exemplo præeat, & Fidem Catholicam, sub consueta formula, coram astantium Sacerdotum cœtu, passim profiteatur; quod docet Gavantus *in citata praxi part. 2. in annot. §. 3.* rationem simul adducens, eum id fieri expediat, inquis: „Notandum est, non teneri Episcopum emittere professionem Fidei in prima Synodo Dioecæsa, quia non habet ibi majorem, sed in prima Synodo Provinciali. Quia tamen Provincialis Synodus ferè nunquam hodie celebratur, laudandi sunt ii Episcopi, qui in prima sua Synodo coram Deo, genuflexi ante altare, Fidei professionem emittunt; est enim actus summæ religionis; quo casu stabit totus Clerus ob reverentiam genuflexi Episcopi, qui breviori formula, de qua infra, eam emittet, &c.“ Gavanto obsequi sunt duo Cardinales, Archiepiscopi Neapolitani, Can-

telmus, & Pignatellus, Fidei professionem, in sua quisque Synodo, emittentes; quod ideo se facere declarant, quia nulli Provinciali Concilio, usque ad eam diem, intervenerant.

V. Severius egit Tridentinum *sess. 24. cap. 12. de reform.* cum Parochis, à quibus Fidei professionem emitte voluit intra duos menses, numerandos à die, qua Beneficij Parochialis possessionem consequuti sunt: *Provisi etiam de Beneficij quibuscumque, Curam animarum habentibus, teneantur à die ædptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram Generali ejus Vicario, seu Officiali, orthodoxæ sue Fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros, spondeant ac jurent;* eidemque obligationi obnoxios fecit Canonicos Ecclesiarum Cathedralium, quinimo istos non solum coram Episcopo, aut ejus Officiali, sed etiam coram Capitulo, Fidei professionem edere debere, statuit: *Provisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, sed ejus Officiali, sed etiam in Capitulo, idem facere teneant.* Porrò tam Canonicos, quam Parochos, huic sanctioni non obtemperantes, jure privavit percipiendi suorum Beneficiorum fructus: *Alioquin prædicti omnes provisus, ut supra, fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur;* ubi tamen, nomine fructuum, non venire quotidianas distributiones, sæpius censuit sacra Congregatio Concilii, & præcipuè die 9. Februarii 1726. cum interrogata: „Quibus penis subiacent non emittentes, vel debito modo non emittentes professionem Fidei: respondit: Non facere fructus suos, sed distributiones lu-

„erari pro Horis, quibus intersunt” juxta ea, quæ de hac materia tractantes plene deduximus in *nostræ Insti. 60.*

VI. Præfatum Tridentini decretum *sess. 24.* solos attingit Curatos, & Canonicos Cathedralium, non autem Canonicos Collegiarum Ecclesiarum, cæterosque Beneficiarios; sed idem Tridentinum *cit. cap. 2. sess. 25.* postquam ad Fidei professionem, in primo Provinciali Concilio emittendam, adegit Episcopos, addidit: *Cæteri, si verò omnes, sive in præsentem, sive in futurum Beneficia Ecclesiastica habenturi, & qui in Synodo Dioecæsana convenire debent, idem, ut supra in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant & observent; aliis secundum formam sacrorum Canonum puniantur.* Dubitarunt quidem nonnulli, an ejusmodi decretum *sess. 25.* referendum sit ad decretum *sess. 24.* & de illis duntaxat Beneficiariis accipiendum, de quibus *cap. 12. sess. 24.* fuerat sermo; sed unde hæc dubitatio oriri queat, planè non videmus; in priori quippe decreto soli nominantur Curati, & Cathedralium Ecclesiarum Canonici, posterioris verò decreti verba generalia sunt, & omnes omnino Beneficiarios complectuntur; nec ullam involvant particulam, quæ vel leviter innuat, hæc intra limites prioris decreti esse restringenda; quapropter, sine ulla hesitatione, concludendum est, postremi decreti virtute, omnes & singulos, qui Beneficium Ecclesiasticum possident, in prima Synodo Dioecæsana, cui aliis obstringantur adesse, debere Fidei professionem emittere.

VII. Verum etsi Concilium Tridentinum prædicta statuerit, nullam tamen specialem Fidei formulam, certis verbis conceptam, adornavit, in quam ille jurare debeant, quos cætero-

quin ad Fidei professionem faciendam severa lege adstrinxit. Eam tamen formulam postea concinnavit Pius IV. & sua *Const. 107. Bullar. tom. 4. part. 2. pag. 204. Roman. edit.* in eam jurare jussit, quicumque Cathedralibus, aut superioribus Ecclesiis essent in posterum præficiendi, vel Canonici Cathedralium Ecclesiarum, aut Beneficium animarum Curam annexam habens, forent consequuturi. Quia autem de cæteris Beneficiariis nihil Pius IV. decrevit, inde exorta est dubitatio, an isti Fidei professionem in prima Synodo Dioecæsana, ad Tridentini normam edituri, teneantur illam conceptis verbis emittere, juxta formam à Pio IV. præscriptam; sed cum in Plana formula, revera alia non contineantur, præter illa, quæ Tridentinum secretum exprimentem præcepit, merito decidit fuit, illam ab omnibus esse adhibendam, qui Tridentini decreto obstringuntur ad Fidei professionem, sive in Synodo, sive extra Synodum edendam, quemadmodum refert Fagnanus in *suis manuscriptis ad cap. 2. sess. 25. de reform. advertendum, quòd, licet hæc formula professionis Fidei, edita à Pio IV. non fuit edita tempore hujus decreti; cum tamen præcipitur Concilio Provinciali interessentibus professionem eorum, quæ in dicta formula continentur, bene fuit iudicatum, secundum eam formulam quemcumque debere profiteri.*

VIII. Non est tamen necesse, ut singulam Planam formulam separatam recitent, sed sat est, ut Synodi decretarius illam è suggestu alta voce legat, omnesque Fidem professuri eandem toridem verbis simul repetant; quæ absoluta, bini, terni, vel quaterni ad Episcopum accedent, & coram eo genuflexi, super exposita sacrosancta Evangelia jurandum singulim in
hunc

hanc modum profertur: *Ego idem N. N. spònde, voveo, ac juro. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.*

IX. Displicet hoc jusjurandum plerisque heterodoxis, ideo dumtaxat illud improbantibus, quia univertim eas esse vellent, religionem, & Fidem, quam indusium, pro libito mutare; ac proinde Fidei professionem, conceptis verbis faciendam, *Fidem formulariam*, per ludibrium appellant. Nos trum hic non est eorum insaniam refellere; obiter tamen, & veluti per transennam advertimus, Fidei formulas, non recenter adinventas, sicuti illi oblatrant, sed Ecclesie cœvas esse, quod & cordatiores inter eosdem hereticos ultro fatentur; nullus siquidem adultæ ætatis, primis Ecclesie sæculis, Baptismate donabatur, qui Catholicam Fidem, conceptis verbis, antea non profiteretur, & grassantes tunc temporis hæreses publicè non derestaretur; de qua re luculentum testimonium perhibent *Cyprianus epist. 76. ad Magnum, Tertullianus de Baptism. cap. 6. Eusebius epist. ad Cesar. apud Socratem lib. 1. cap. 8. August. lib. 8. Confess. cap. 2.* Speciale quoque Fidei professionem, sub certa formula, semper Ecclesiam exegisse à suspectis Catholicis, redeuntibus ad Ecclesiam hæreticis, ac novis Episcopis, tradit *Cyriillus Alexandrinus epist. ad Acacium tom. 5. part. 2. Oper. pag. 109.* & pluribus probat *Christianus Luvius in scholis, & notis ad Canones Ephesinos tom. 1. edit. Lovanien. anni 1665. pag. 360.*

X. Nec præterea recens institutum est, ut Catholicam Fidem, quam quis exterius profertur, se constanter retenturum juratus promittat; etenim Patres Concilii Toletani XI. anni 675. *can. 10.* statuere: *Placuit huic sancto Tom. I.*

*Concilio, ut unusquisque, qui ad Ecclesiasticos gradus est accessurus, non ante honoris consecrationem accipiat, quam placiti sui inmodatione promittat, ut Fidem Catholicam sincera cordis devotione custodians, justè & pèdè vivere debeat; Collectionis Harduini tom. 7. col. 1028. ubi placitum inmodatione aliud designari non posse, quam juramenti vinculum, nemo non videt. Gregorius II. à Bonifacio Germanorum Apostolo, quem pridie Kalendas Decembris anno 723. Episcopum inauguravit, juratum Fidei professionem, ab omnibus Episcopis in eorum ordinatione prestanti solitam, accepit, in hanc formam conceptam: *Promitto ego Bonifacius &c. tibi, Beate Petre, Apostolorum Princeps, Vicarioque tuo beato Gregorio Papæ, & Successoribus ejus, per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum Corpus tuum, me omnem Fidem, & puritatem sanctæ Fidei Catholicæ exhibere, & in unitate ejusdem Fidei, Deo operante, persistere, in qua omnis Christianorum salus esse sine dubio comprobatur, &c.* apud Baronium ad eundem annum 723. numer. 4. *Be rengarius in Concilio Romano sub S. Gregorio VII. anni 1076. post ejuratum hæresim, Fidei professionem, juramento super sancta Dei Evangelia obsignavit, ut narrat Baronius ad dictum annum numer. 5. Et Concilium Tolosanum anni 1129. can. 10. sancit, Universi tam marces, quam fœmine, masculi à XVI. anno, & supra, fœmine à XII. abjurent omnem hæresim, extollem se adversus sanctam, & Catholicam Romanam Ecclesiam... jurent etiam, quod Fidem Catholicam, quam Romana Ecclesia tenet, & prædicat servabunt; tom. 6. Collectionis Har-*
L
dù-*

duini *part. 2. col. 1251.* Hæc, aliaque hujus generis innumera; veritate veneranda exempla, & decreta satis superque essent ad obstruendum os hæreticorum obloquentium de Fidei professione, ex Pii IV. Constitutione conceptis verbis edenda, & juramento confirmanda; quæ tamen nos prætermittimus, quia præsentis instituti non est cum heterodoxis dimicare.

CAPUT III.

De Scrutinio.

Scrutinium, ita dictum à scrutando, duplex esse potest: speciale, cum scilicet singularis persone mores investigantur; & generale, cum in totius Cleri videndi rationem inquiruntur. Accuratissimum & minutissimum Scrutinium semper in Ecclesia fieri consuevit de probitate, doctrina, cæterisque animi dotibus eorum, qui ad Ordines, præsertim Sacerdotium, & Episcopatum, essent promovendi; quamvis nec semper, nec ubique idem fuerit modus illud instituendi. In Constitutionibus Apostolicis *lib. 8. cap. 4. tom. 1. Patr. Apostolic. Cotelerii pag. 295.* ab ipsis Apostolis statutum dicitur, ut Episcopum ordinatum, eum populo sistant, petaque qui inter reliquos præcipuus est, *an ab omnibus testimonium habeat, quod dignus sit magna hæc & illustri prefectura.* Ex eadem Apostolica traditione promanasse, ut idem fieret in Sacerdotum, & Diaconorum Ordinatione, asserit Cyprianus *epist. 68.* quæ est ad Clerum, & plebes in Hispania consistentes: *Ordinationes Sacerdotalis nominis sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe præsentente, vel detegantur malorum cri-*

mina, vel bonorum merita prædicentur. . . . Nec hoc in Episcoporum tantum, & Sacerdotum, sed in Diaconorum Ordinationibus observasse Apostolos, animadvertimus. At in fine sæculi IV. hanc disciplinam in Africa mutari cepisse, colligitur ex Concilio Carthaginiensi III. anni 397. *can. 22.* relato à Gratiano *dist. 24.* ubi Episcoporum arbitrio relinquuntur, vel populi testimonium exquirere, vel aliter Ordinandorum merita examinare: *Nullus ordinetur Clericus, nisi probatus fuerit, vel Episcoporum examine, vel populi Testimonio.* Enimvero cum absolum visum fuerit, cuilibet etiam ex infima plebe permittere, illos publicè accusare, quos ipsamet ad Episcopatum, Sacerdotium, aliudve sacrum ministerium, electio fecerat honorandos; usus postea invaluit, ut Ordinandi vitia, non palam & publicè, sed secretò Episcopo denuntiarentur; Episcopi autem erat, primo loco, in denuntiandum vitam inquirere, ut inde liqueret, an & quanta fides esset illi habenda; cujus consuetudinis plurima exempla adducit Cironius *ad tit. 12. de Scrutinio in ordine faciend.*

Ne autem in hæc ipsa secreta denuntiatione aditus pateret calumniæ, accusatorem, crimine non probantem, quod Ordinis candidato affixerat, exilio plectendum statuit Justinianus Imperator *novella 123. c. 2.* *Accusator autem, si non probaverit, si ve etiam fugerit propositam à se accusationem, à provincia, in qua habitat, abiciatur; & novella 6. cap. 2. eum in perpetuum à sacra communione segregandum constitui.*

II. Quia porro Episcopi, pluribus curis distenti non poterant singulorum, quibus essent manus imposituri, vitam & mores diligenter, sicuti oportebat, examinare; inde factum est, ut Or-

LIBER V. CAPUT III.

Ordinandorum Scrutinium commisserint Archidiaconis; quod quidem consilium jam à quarto sæculo captum fuisse à Romanis Pontificibus, qui totius Ecclesiæ regenda onere gravantur, constat ex Hieronymo, *epist. 126. ad Evangelium tom. 1. Oper. col. 1077.* scribente: *sed dictis, quomodo Romæ, ad testimonium Diaconi, Presbyter ordinatur?*

III. Posteriori ævo diversus, magisque exactus peragendi Scrutinii modus inductus est, quem primò prescriptum invenimus à Concilio Nannetensi incerte ætatis, quod tamen Eruditi consentiunt non esse sæculo IX. posterius, sed vel anno 658. vel 900. celebratum; in ejus quippè *cap. 11.* decernitur: *Episcopus quando Ordinationem facere disponit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere volunt, feria quarta ante ipsam Ordinationem evocandi sunt ad civitatem, unà cum Archipresbyteris, qui eos præsentare debent. Et tunc Episcopus à latere suo dirigere debet Sacerdotes, & alios prudentes viros, quos Legis Divinæ, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus, qui Ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, ubi educati sunt, si sint bene literati, si in Lege Domini instructi, diligenter investigent.* *Concil. Gall. editionis Sironi tom. 3. pag. 604. & Collectionis Harduini tom. 6. part. 1. col. 456.* Sed quoniam salutaris hæc institutio, temporum malitia, atque Episcoporum incuria desueverat; sapienter propterea ad hoc delecti à Paulo III. Cardinales & Præsules, ut nimirum colato studio ea ipsi suggererent, quæ ad reformandam Ecclesiam necessaria reputarent, in celebri consilio, anno 1338. eidem Pontifici in scrip-

tis exhibitò, inter cæteros corrigendos abusus, hunc, tamquam gravissimum, primo loco recensere: *Primus abusus in hac parte est Ordinatio Clericorum, & præsertim Presbyterorum, in qua nulla adhibetur cura, nulla adhibetur diligentia, quod passim quicumque sint, impetratissimi sint, vilissimo genere orti sint, malis moribus ornati sint; adulescentes admittantur ad Ordines sacros, & maxime ad Presbyteratum, ad characterem, inquam, Christum maxime exprimentem; hinc innumera scandala, hinc contemptus Ordinis Ecclesiastici, hinc Divinus cultus veneratio non tantum diminuta, sed etiam propè jam extincta.* Ad hæc autem præcidendæ scandala, iidem delecti Cardinales & Præsules modum Pontifici indicarunt, quo in posterum exactum, de promovendis ad Ordines, Scrutinium efformaretur. Quod verò illi tantoperè exoptaverant, Concilii Tridentini Patres postea præstiterunt *sess. 23. cap. 7. de reform.* ubi allegatum Nannetensem canonem totidem ferè verbis instaurarunt; tamque Tridentini sanctionem, adhuc lucentius explicatam, inculcarunt, religioseque custodiri præceperunt *Clemens VIII. Constit. 67. §. 7. tom. 7. Alexander VII. Const. 129. tom. 5. Innocentius XIII. Const. 34. §. 5. Bullar. 1. 10. part. 2. Roman. edit.* & nos ipsi in epistola comminatoria ad omnes Episcopos, quæ est *secunda §. 1. nostri Bullarii tom. 1.*

IV. Quamquam autem nunc in ipso Ordinationis actu Scrutinium non fiat, attamen, ut antiquissime illius disciplinæ, quam commemoravimus, memoria extet, & saltem vestigia remaneant, Episcopos Diaconatum, aut Sacerdotium collaturis, populi testimonium exquirat, dicens: *Quid*

de eorum actibus, aut moribus noverris, quid de merito sentiat, libera voce pandatis... si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum, cum fiducia excet, & atcar. Et Archidiaconum postea interrogat, an sciat, esse dignum, quem ordinandum exhibet; cui Archidiaconus respondet: *Quantum humana fragilitas nosse sinit, & scio, & testiflor, ipsum dignum esse ad hujus onus officii.* Similem attestations formulam adhibitam vidimus in nonnullis antiquis litteris, quibus Episcopus Clericum, & sua in alienam Dioecesim commeatem in hunc modum commendabat: *Qui, in quantum humana fragilitas scire potest, administratione sacrorum ministeriorum non sit indignus; apud Pithœum in Glossario Juliani Antecessoris.* Quia porro prædicta Archidiaconi attestatio, nunc merus ritus, & cæremonia est, cum jam aliunde ordinandi vitam & mores Episcopus antea exploraverit, idcirco Innocentius III. in cap. unico. de *Scrutinio in ordine faciendo*, culpa vacare, dixit, Archidiaconum, illum dignum affirmantem, quem dignum esse non novit, quamvis ignoret, an revera dignus existat.

V. Hæc de Scrutinio particulari. Scrutinium generale totius Cleri fieri deberet in Dioecesana Synodo, ubi totus Clerus Episcopi oculis, & censuræ subjacet. Forma istud peragendi jam indicata fuit lib. 4. cap. 2. num. 2. Synodi initio eliguntur Scrutatores, seu Scrutinii Præfector, ex urbano, & Dioecesano Clero; qui Sacerdotes sint, ætate, & prudentia, & probitate præstantes, tot numero, quod necessarij reputantur ad universi Cleri Scrutinium, intra tempus Synodicalium sessionum absolvendum; utque id commodius expleri valeat, singulis Scrutatoribus

certus scrutandorum numerus assignatur, & unusquisque Scrutator unum sibi adsciscit Scribam, cujus sit, eorum, qui Scrutinio subjiciuntur, responsiones notare, quamvis ea, quæ graviora sunt, & arctius secretum exigunt, ipsemet Scrutator scribere debeat; omnia verò, quæ explorarunt, ante Synodi finem, in compendium redacta, & scriptis consignata, Episcopo referant, ut, si quid omnibus in eommuni injungendum sit, fiat, ac opportuno Synodi decreto irreperentes abusus cœrceantur.

VI. Singulis Scrutatoribus traditur tabella, seu schedula Scrutinii, ubi certa capita adnotantur rerum, de quibus Episcopus vult esse speciatim inquirendum. A Purchardo Wormatiensi Episcopo, lib. 1. decretor. cap. 97. & pluribus sequentibus, octo supra octoginta proponuntur interrogationes, in Synodo faciendæ, accuratum certè, sed nimis prolixum Scrutinium continent; eodemque prolixitate vitio laborat Scrutinium exhibitum ab Antonio Maria Gratiano in *Synodo Americana* cap. 1096. & seqq. In Actis Ecclesie Mediolanensis part. 6. pag. 997. diligens reperitur catalogus eorum, quæ Scrutatores indagare debent; quibus tamen permittitur allasperaddere, quæ licet Scrutatores, pro sua prudentia, in Clericis, & potissimum Canonicis, peculiariter perscrutanda judicaverint. Pax Jord. tom. 2. lib. 8. tit. 2. de *Synod. Diac. n. 110.* plurima Scrutatoribus suggerit quæ sita, quæ ad exactum Scrutinium pertineant existimat opportuna. Præfiores & breviores sunt interrogationes, quæ proponuntur in Archiepiscopali Bononiæ Cardinalis Palæotti pag. 215. & seq. ad quam calcem idem prudentissimus Archiepiscopus in

inquit, nec esse omnia & singula, quæ in interrogationibus proponuntur, ab innoquoque inquirenda, sed ea tantum, quæ ad cuiusque conditionem, statum, & necessitatem magis accommodata videbantur.

VII. Maximam Scrutinii utilitatem nullus inficiatur; sed difficile videtur, intra triduum, vel quatridduum; cum ulterius Synodus protrahi non solet, omnium Clericorum Scrutinium ritè expleri posse. Hæc fortasse difficultate perterriti Episcopi, etsi cæteroqui in suo Pastoralium munere obeundo diligentissimi, Scrutinium in Synodis jamdiu omiserunt, & passim omittunt; quamplurima quippe nos Synodorum Acta tam typis edita, quam manuscripta pervolvimus, & in aliquibus Scrutatores quidem designatos vidimus, Scrutinium tamen factum non legimus; in aliis verò nec Scrutinii, nec Scrutatorum ullam mentionem deprehendimus. Pax Jordan. cit. lib. 8. tit. 2. num. 102. Scrutinium inventum existimat, ad supplendum defectum visitationis; cumque Dioecesis visitatio, juxta rectam disciplinam, Synodum præcedere debeat; inde evenisse arbitrat, quod Episcopi Synodales Scrutinium, veluti inutile & superfluum, prætermiserint. At hæc Jordani ratiocinatio aliquid efficacitatis unice habere potest apud antiquæ disciplinæ ignaros; qui enim vetustos Ecclesie Canones vel leviter pertrastantur, optimè norunt, onus perlustrandæ Dioecesis, non esse de novo Episcopis impositum, sed semper illis incubuisse; & nihilominus post Dioecesim perlustratam, Scrutinium in Synodo fieri curarunt. Atque, ut cætera prætereamus sanctissimorum Episcoporum exempla, S. Carolus Borromæus nunquam profecto suam Dioecesim visitare negle-

fulimus, ut predicta negotia, quae iudicialia quaedam requirebant indaginem, à Summo Pontifice extra Concilium terminarentur; consilioque nostro ceteri acquieverunt.

CAPUT IV.

De auctoritate reservandi Casus, eorumque reservatione in Synodo faciendâ.

Posse summos Ecclesiarum Antistites, multoque magis omnium supremum, Romanum Pontificem, inferiorem Sacerdotum jurisdictionem ita coarctare, ut à quibusdam gravioribus culpis, quas sibi, quoque iudicio relaxandas reservant, ne in foro conscientiae quidem, & coram Deo, illi absolvere valeant, Catholicum dogma est, quod contra Wiclefium strenuè propugnavit Waldensis tom. 2. de Sacram. cap. 149. Etenim ad relaxanda, etiam in foro interno, peccata, praeter potestatem Ordinis, necessaria est potestas jurisdictionis, quae à Superiore potest ad plures personas, & causas extendi, atque ad pauciores restringi, prout ei visum fuerit. Hanc Catholicam veritatem, iterum à Luthero impetitum, non solum validis argumentis fulserunt Theologi, & quibus videtur posuit Sotus in 4. dist. 18. quest. 2. art. 4. Vazquez in 3. part. D. Thom. tom. 4. quest. 1. art. 3. & Cardinalis Rossensis in suis Assertionibus adversus Lutherum art. 7. pag. 66. & seq. sed Henricus VIII. Angliae Rex, prorsusquam ad Orthodoxa Fidei desecraret, agnovit, & explicavit in sua Assertionem septem Sacramentorum adversus Martinum Lutherum Romae edita anno 1543. de Confessione, iniquens: Sacerdos quilibet Ordinem quidem habet, sed aus-

toritatem iudicandi non habet (quae res ad absolventem pertinet) priusquam ei Gregis alicujus cura committitur, idoneus tamen ante reputatur, cui cura tunc possit committi. Episcopus ergo, qui curam habet totius Dioecesis, si cui Sacerdoti partem quampiam suae curae commiserit, an non ipsa ratio docet, hunc non amplius aut ligare posse, aut solvere, nisi quatenus ille permisit, sine cuius mandato nihil omnino in illius populo, vel ligare quemquam, vel solvere potuisset? Quippe quod nec ipsi licebat Episcopo in aliena Dioecesi. Quid ergo miri est, si quaedam sibi reservat Episcopus, quorum curam putat esse majorem, quam ut cultibet possit, etiam non imperio, committi?

II. Validius autem idem Ecclesiae dogma, contra Lutheri conatus, stabilivit Tridentinum sess. 14. de Sacram. Penit. ubi cap. 7. Catholicam Doctrinam exposuit, & can. 11. contrarium sentientes anathemate percussit. Magnopere verò (ait cit. c. 7.) ad Christiani populi disciplinam pertinentes, sanctissimis Patribus nostris vitium est, ut atrociora quaedam, & graviora crimina, non à quibusvis, sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absolventur; de merito Pontifices Maximi pro suprema potestate, sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiariter iudicio reservare. Neque dubitandum, quando omnia, quae à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopii omnibus in sua cuique Dioecesi in adificationem tamen, non in destructionem, liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem consonum est Divinae auc-

LIBER V. CAPUT IV.

toritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo, vim habere. Et citat. can. 11. Si quis dixerit, Episcopus non habere jus reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideo casuum reservationem non prohibere, quominus Sacerdos à reservatis verè absolvat, anathema sit. Plurima, quae ad rem faciunt, & traditam à Tridentino doctrinam illustrent, occurrunt in libro, cui titulus Tres Episcopales Pastorales Episcopi Atrebatensis, cap. 7. de reservatione casuum pag. 193. Licet autem Tridentinum potestatem reservandi peccata tantum Summo Pontifici, & Episcopis nominatim adstruxerit; nomine tamen Episcopi, etiam inferiores Praelatos, habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, cum territorio separato, comprehendisse censuit sacra Congregatio, ejusdem interpres, in Salernitana anno 1585. lib. 4. decretor. pag. 36. rescribens: Praelatos Seculares, Episcopos inferiores, qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem in loco, & nulli Dioecesi nec ipsi, nec eorum subditi subsunt, habere facultatem reservandi sibi casus. Et in Marsicana anno 1587. idem tandemque verbis respondit lib. 4. decretor. pag. 250. à tergo. Eadem insuper potestate gaudere Parochos, quoad simplices Sacerdotes, seu Capellanos, in Curæ exercitio iisdem inservientes, docuerunt Sylvius in 3. part. D. Thom. 4. q. 19. pag. 550. art. 2. quest. 2. edit. Antwerp. ann. 1714. Suar. t. 4. in 3. part. disp. 29. sect. 1. n. 4. Card. de Lugo de Penit. disp. 2. sect. 1. n. 2. Neesen tom. 2. trac. 5. de Sacram. Penit. quest. 4. dub. 10. quia & ipsi jurisdictionem ordinariam habent in foro interno, quam delegant suis Capellanis; simul tamen idem Doctores notant, non esse usu recep-

tum, ut Parochi ea facultate utantur; additque de Lugo inutilem insuper fore reservationem, si quae à Parochis fieret, quoniam ea non ligarentur exipientes Confessionis auctoritate, & jurisdictione accepta ab Episcopo, cuius imperio tota Parochorum jurisdictione subest. Dedita opera diximus, Parochos jurisdictionem ordinariam habere in foro interno; scimus quippe, Disceptionem Petri Mengonii de eminentiori Parochorum dignitate supra Canonicos, anno 1723. Florentinis typis excusam; in qua Auctor innixus Decretali Alexandri III. in cap. Cum ab Ecclesiarum, de offic. Julic. ord. asserere conatur Parochis jurisdictionem ordinariam etiam in foro externo, fuisse validè consultatam à Joanne Dominico Lario in alia Dissertatione, insequenti anno 1733. Pisis impressa, & merito; siquidem ex communiori, atque in praxi recepta sententia, quam cum S. Thom. in Supplem. 3. part. q. 22. art. 1. Suar. de cens. disp. 2. sect. 2. num. 10. Vazq. in opus. de excomm. dub. 17. num. 1. aliisque propugnat, pluribusque exornat Gonzalez ad cit. cap. cum ab Ecclesiarum, num. 2. non potest Parochus, jure ordinario, sententiam ferre excommunicationis; neque contrarium evincit textus obiecti cap. cum ab Ecclesiarum; quamquam enim ibi Pontifex observari praecipit excommunicationem in Clericis, vel Laicis suos latam à Plebano S. Pancratii de Luca, hunc tamen Plebanum eam non tulisse jure ordinario, & ibi ratione solius Parochialis Ecclesiae, competente, sed jure extraordinario, videlicet ex speciali privilegio, vel ex praescripta consuetudine, vel alio legitimo titulo acquisito, idem Gonzalez ostendit. Sat tamen est obiter adnotasse. Ad propositum regrediamur.

III. Quamvis predicta facultate reservandi casus, possit Episcopus

semper, & quodcumque voluerit, uti; multis tamen nominibus decet, ut illam potius in Synodo, quam extra Synodum exerceat. Primò, quia ut in hoc negotio cautius se gerat, uti opportunè monent Homobonus, *tract. 15. cap. 6. quest. 12.* & Lelius Zechius *de numer. Episc. cap. 7.* expedit, ut prius probos, atque longa experientia edoctos Sacerdotes in consilium adhibeat, quos profectò nusquam melius & commodius, quam in Synodo habere potest; attamen curandum est, ut hoc ipsum consilium maxima circumspectione, & cautela petatur, atque præstetur, ne arctissimum sacramentalis Confessionis sigillum ulla ex parte videatur, violari, qua de causa, cum olim Vicarius Generalis Tridentinus rogaverit Regulares oppidi Bulganensis, ut sibi, adjecta cæteroquin severa lege secreti, quod se religiosè servaturum promittebat, manifestarent, quamvis in genere essent graviora peccata, quæ eo in loco magis communiter committerentur, & Regulares Vicario morem gerere abnuerint, quos tamen Vicarius urgere non desinebat; re delata ad sacram Congregationem Concilii, hæc die 19. Augusti 1673. dixit, Regulares ad id cogi non posse, & monendum Vicarium, ut ab ejusmodi interrogationibus absterneat, *lib. 18. decretor. pag. 150.* Secundo, congruum est, ut reservatio fiat in Synodo, ne secus Parochi conquirentur, suam ordinariam potestatem, ipsis prorsus insciis, nimis admodum coarctare; ut enim notat Cardinalis de Lugo *de Sacram. Penit. disp. 20. sect. 3. num. 37.* quamvis Episcopus possit jurisdictionem absolvendi, quam aliis Sacerdotibus delegat, omnino pro libito limitare, & ad paucissimas causas restringere, tanta tamen potestate non potuit quoad Parochos, quo

rum jurisdictione, etsi ab Episcopo pendeat, eique subiaceat, non est tamen delegata, sed ordinaria; nec potest, sine legitima causa, aut prorsus auferri, aut adeo imminui, ut ferè inanis remaneat. Omnis autem quærelarum occasio præciditur, cum reservatio sit in Synodo, ubi si ea plus æquo aucta, & extensa videatur, statim possunt Parochi reclamare, & causas Episcopo exponere, cur exoptent hoc, aut illud peccatum è reservatorum albo expungi; quibus auditis, aut Episcopus sententiam mutabit, aut alias urgentiores rationes adducet, propter quas peccata illis reservanda existimat, quibus Parochi acquiescent. Tertio denique convenit, in reservationem fieri in Synodo, quia in Synodo facta, imbuunt naturam legis, quæ nullo contradicente, perpetua est, & quædiu non revocatur, perseverat; facta autem extra Synodum, non ab omnibus reputatur perpetua, opinantibus plerisque Theologis, quos sequuntur Gavantus in *Manuali Episcoporum verbo Casus reservati n. 16.* & Roncaglia in *Theol. moral. tom. 2. tract. 29. q. 7. quest. 2.* illam, decedente Episcopo, à quo est facta, illico expirare; aliis ex adverso, cum Capevil. *de casib. reserv. part. 1. cap. 5. in fin.* contendentibus etiam tum perpetuum esse, & durare donec à Successore vel expressè, vel tacitè revocetur, ex quo fit, ut mortuo Episcopo, aliqui prima sententia imbuti, à reservatis absolvent; alii verò secundam sectantes, talem absolutionem invalidam pronuntiabunt, atque exinde multa scandala exoritur, quæ præcaverunt, si reservatio in Synodo fiat. Quocirca communi usu receptum est, ut Episcopus in Synodo statuatur, quamvis peccata velit esse sibi reservata, nec solum in Diocæsibus, sed in pluribus

Pro-

Provincialibus Synodis casuum reservationes factas legitimus, ut in Eboracensi anni 1195. *cap. 11.* Lambethensi anni 1281. *cap. 6.* Avenionensi à tribus provincialium Episcopis anno 1326. celebrata *cap. 22.* Collectionis Harduini *tom. 6. part. 2. col. 1932.* & *tom. 7. col. 864.* & 1505. aliisque adductis à Thomassino *de vet. & nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 14. num. 4. & 5.* Non idcirco tamen, quod casuum reservatio à Provinciali Concilio facta esset, potestas adempta erat Episcopis ab illis absolvendi, sicuti contingit in legibus, à Superioribus latis, quæ à nullo inferiorum relaxari possunt; etenim eadem Concilia, non sibi, aut Metropolitanis, sed ipsismet Episcopis illorum absolutionem reservabant; quod præfatos canones legenti patebit. Aliud erat de gravioribus criminibus, Papæ reservatis; ab his quippè sicuti nunc, ita & olim, nullus, sine auctoritate Papæ, unquam absolvere audebat. Sic in Concilio Londinensi anni 1142. statutum narrat Matthæus Parisiensis *ad eundem annum.* «Nem aliquis, qui Ecclesiam, cœmenteriumque violaverit, vel in Clerico, aut viro religioso manus injecerit violentas, ab alio, quam ipso Papa, possit absolvi:» quod decretum ex Rogerio quoque refert Harduinus in Collectione sua *tom. 6. part. 2. col. 1254. ad annum 1143.* Et Concilium Salzburgense anni 1386. *cap. 2. sub interminatione maledictionis eterna, districtè* prohibet, ne quispiam à casibus, Sedi Apostolicæ reservatis, absolvere præsumat, in Collectionis Harduini *tom. 7. col. 1901.* Nec verum est, quod asserit Van-Bespen *Juris. Eccles. nitiv. tom. 1. part. 2. tit. 6. cap. 7. num. 9.* non ante sæculum XI. cepisse Episcopos graviorum quorundam criminum reos ad Sedem Aposto-

licam mittere, ut à Pontifice reconciliarentur; siquidem *ex lib. 5. de Gestis Sanctorum Rotonenstium cap. 1. seculo IV. Benedictino,* constat, ante annos circiter nongentos, homicidas à Papam fuisse remissos, quod opportunè notavit Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus tom. 1. lib. 1. cap. 6. art. 6. num. 6.* Enimverò cum homicidium inter illa enumeretur enormia facinora, quorum reis, saltem in plerisque Ecclesiis, nunquam olim concessam fuisse absolutionem, contendunt Petavius in *notis ad S. Epiphanium hæresi 57.* Albaspinæus in *notis ad Concilium Illiberitanum, Morinus lib. 9. de Penit. cap. 19.* & citatus Martene, aliique non pauci; credere fas est, quod cum nimia hæc disciplina austeritas emolliri cepit, id retineam fuerit, ut qui ea perpetraverant, à sola Sede Apostolica veniam consequerentur. Sedes autem Apostolica tanta semper lenitate usa est, ut etiam cum præcisa lege vigebat severitas, iustus quandoque de causis, à peccatis abolveret, qua cæteroque, ordinaria lege, non sequebantur à Ecclesia remitti, sed uni Dei iudicio relinquunt, quemadmodum colligitur ex Tertulliano, qui hæreticus Montanista jam factus, *lib. de patient. c. 5.* Zephyrinum Papam carpit, quod machinis veniam daret, quibus ut ipsamet Ecclesia Romana, ut existimat Martene, aut saltem pleræque aliæ Ecclesie, sicuti opinatur Morinus, antea consueverant omnem indulgentiam denegare.

CA-

CAPUT V.

Quanam sint atrociora & graviora crimina reservanda, und cum aliis ad materiam pertinentibus, & signanter quoad Regulares.

Post assertam Episcopis facultatem casus reservandi, & designatum tempus, quod magis congruum videtur ad reservationem faciendam, operæ pretium est examinare, quanam sint illa atrociora & graviora crimina, quæ sanctissimorum Patrum iudicio reservari consuevisse dixit Tridentinum; inde enim normam sument Episcopi, ad quam in reservandis peccatis se tuto conformare queant. Non aliunde autem illa melius rescire possumus, quam ex Conciliis, in quibus modò hæc, modò illa peccata, tamquam graviora, fuere reservata. Nuper laudatum Concilium Londinense, à solo Episcopo absolvendos, decrevit, *incendarios, peferantes in alienis dispendium, & fures atrociores.* Concilium Lambethense *cit. cap. 6.* Episcopo reservavit *homicidiis voluntariis, tam publicis, quam occultis.* In Dioecæsa Synodo Santonensi, habita anno 1280. *cap. 14.* Collectionis Harduini *tom. 7. col. 848.* longus contextitur catalogus casuum reservatorum, inter quos numerantur homicidium, mutilatio, lapsus carnis tam sacrilegus cum Moniali, quam contra naturam, perjurium, incestus, abortus studiosè procuratus, literarum falsificatio, sortilegium cum abusu Sacramentorum, violatio Ecclesiarum, alique non pauci. Concilium Provinciale Ravennas anni 1286. *cod. tom. 7.* Harduini *col. 948. cap. 8.* ad Episcopum remittendum jussit, «cum quis peit,

absolvi ab excommunicatione majori, lata, vel inducta ab homine, vel à jure; item incendio, & crimine publico; sicut in blasphemante Deum, vel Sanctos; item in svoto, qualitercumque emisso; & necum illis, qui filios opresserunt ex proposito, sive casu; & cum quibuslibet homicidis, & sacrilegis, falsariis, violatoribus Ecclesiæ, & immunitatum Ecclesiasticæ libertatis, & sortilegis; item cum illis, qui cum brutis libidine pollutantur; item cum incestuosis, & corruptoribus Sanctimonialium, & in omni occupatione, usurpatione, & detentione rei alienæ, ubi, cui restitutio fieri debeat, non inventi potest; item cum perjuris, & clandestinè matrimonium contrahentibus, ex quo matrimonio dubitatio oriatur, vel oriri possit; & in omnibus aliis criminibus, delictis, & excessibus, in quibus de consuetudine generali, vel speciali, Episcopis reservatur confessio.»

II. Verùm cum sæculi xv. initio nimium excreverit casuum reservatio, & præterea Abbates Carthusienses eousque devenerint, ut omnia suorum subditorum peccata gravia sibi reservarent; in ejusmodi effrenes reservationes censoriam virgam strinxit Joannes Gersonius tam in Opusculo *super absolvendi potestate, & qualiter expedit fieri reservationem peccatorum,* quam in Epistola ad quemdam Episcopum *de moderatone casuum reservandorum, tom. 2. Oper. col. 417. & 415.* quibus in locis reservari quidem permittit pauca quæ jam peccata atrociora, sed non approbat, ut hæc ipsa reserventur, quando sunt occulta; exinde enim periculum subesse, inquit, ne quod occultum est, publicetur. Gersoni adhæsisse videntur Concilium Senonense anni 1524. & Synodus Dio-

cesana Carnotensis anni 1526. quæ nulla reservatione, quoad crimina occulta, afflicti voluerunt mulieres, ne ista, cum propriæ famæ dispendio, Episcopum vel Penitentiarium, ad quem alias accedere non consueverant, cogerentur adire. Alia tamen post Gersonis ætatem in Gallia celebrata Concilia, sicuti animadvertit Thomassius *tit. part. 1. lib. 2. cap. 14. num. 8.* priori sententia, & praxi persisterunt, pluraque, quantumvis occulta, peccata Episcopis reservantur; quinimò Concilium Suessionense anni 1445. Collectionis Harduini *tom. 9. col. 1578.* hortabatur Episcopos, ne facultatem absolventi à reservatis passim concederent Regularibus.

III. Sed quod in Gallia non est assequutus Gerson, præstitit in Germania Laurentius Cardinalis Campegius, ubi Legatum agens Apostolicum, & sedulam operam navans Ecclesiarum reformationi, inter suas Constitutiones, Ratisbonæ promulgatas anno 1523. quæ habentur in *fasciculo rerum expectandarum & fugiendarum, edito Londini 1690. pag. 425.* omnibus Confessariorum concedendam in posterum, edixit, facultatem absolvendi laicos æquibuslibet occultis criminibus, etsi alias reservatis, exceptis dumtaxat hereticis, homicidis, & excommunicatis, quos ad Episcopos, vel Vicarios, remittendos constituit: Clericis verò etiam postmodum, eo loco futuris, quo prius erant. Campegio obsequens Archiepiscopus Coloniensis in suo Concilio Provinciali anni 1537. *part. 7. cap. 37.* potestatem fecit omnibus Parochis remittendi qualibet crimina occulta; & Synodus Dioecæsa Augustensis anni 1548. Collectionis Harduini *tom. 9. col. 2045.* statum Cardinalis Campegii instauravit, & confirmavit.

IV. Non propterea tamen, quod ita aliquibus visum fuerit statuumdem, restricta censenda est auctoritas Episcoporum ad sola sibi reservanda peccata notoria; quoniam, uti recte perpendit citatus Thomassius *cod. n. 8.* Concilium Tridentinum, novis prædictis muniens Episcoporum jurisdictionem ad casus reservandos, illam non coercitavit ad publica, sed *ad atrociora & graviora crimina,* qualia esse, & dici possunt etiam occulta. Quia autem idem Tridentinum simul Episcopos monuit, ne ea potestate in destructionem, & ædificationem utantur; idcirco nimium faciles esse non debent ad reservationes multiplicandas. Quamquam verò non possit, quoad hoc, certa regula, ubiquè custodienda, præscribi, neque in specie designari queant, peccata, quæ reservari oporteat; alii cubi enim sola proclivitas populi ad aliquid crimen frequenter perperandum, ut difficultate obtinende absolutionis, veluti quodam freno cohibeat, sufficientem causam præbet Episcopo illud reservandi: quæ causa urgere desinit, ubi populus non est ad illud proclivis: attamen instar regulæ esse possunt quedam generalia motiva, & decreta, quæ à sacris Urbis Congregationibus hæc super re emanarunt. Sacra Congregatio, Episcoporum, & Regularium negotiis præposita, die 9. Januarii 1601. locorum Ordinarios ita monendos, statuit: *Ne locorum Ordinarii, quibus jus hoc reservandorum casuum competit, pluribus, quam opus sit, reservationibus, subditis, aut Confessariorum in animarum salute procuranda cooperantibus, sint onerosi, moventur omnes, ut paucos, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem, pro cuiusvis Dioecesis statu, & qualitate necessarii reser-*

vandos esse iudicaverint, reservent. Idemque monitum replicandum decrevit die 26. Novembris 1602. "Sed, ne locorum Ordinarii, ad quos casuum reservatio spectat, ea in re modum excedant, eadem sacra Congregatio illos rursus magnopere admonendos censet, ut non passim, sed eam id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum & graviorum criminum absolutionem sibi reservent, quorum reservatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat, & in adificationem, non autem in destructionem, cedat; ne alioquin, Sacramenti Pœnitentiæ ministrorum coarctata potestate, sanctæ matris Ecclesiæ pie menti contrarius effectus subsequatur. Prohibet etiam, ne sibi superflue reservent casus in Bulla, die Coenæ Domini legi consueti, contentos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reservatos." Encyclicæ quoque litteræ ab eadem sacra Congregatione, eadem die 26. Novembris 1602. ad Episcopos in hunc modum datae sunt: *Sacrisquæ verò hæc monenda censet sacra Congregatio, ut videant ipsi Ordinarii, ne illos casus promissè reservent, quibus anexa est excommunicatio major, & à jure imposita, cuius absolutio nemini reservata sit, nisi fortè propter frequens scandalum, aut aliam necessariam causam, aliqui huiusmodi casus nominatim reservandi viderentur, neque casus, in quibus absolutio, nisi cum restitutione, vel executione eorum, ad quæ poenitentes teneantur, non confertur, neque illos, qui etsi mortale peccatum induciant, circa res tamen parvi momenti versantur, & frequenter inter idiotas evenire solent, uti damni danti, & similia. In peccatis etiam carnalibus reservandis multa utantur circumspectione, propter pericu-*

culum scandalorum in iis maxime personis, in quas ob accessum ad Confessarios extraordinarios, vel frequentem reditum ad Ordinarios, suspitionis aliquid cadere potest. Postremam potissimum incant & sequuntur rationem, quæ, consideratis diligentè casusque provinciæ, ac populorum moribus, natura, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Sacrae Congregationis Episcoporum, & Regularium decretis legendis apud Quarantam in verb. Casus. n. 14. & apud de Lamet & Formageau in Dictionario casuum conscientia, tom. 1. cas. 7. consentiunt decisiones sacre Congregationis Concilii; etenim, cum ad hæc delatum fuerit, quod Episcopus Bellicastrensis supra modum auxisset catalogum casuum reservatorum, die 29. Januarii 1661. decem, aut ad summum duodecim gravioribus exceptis, Episcopi arbitrio designandis, cæteros è catalogo deleri jussit lib. 22. decretor. pag. 415.

V. At illud præ cæteris cavere debet Episcopus, ne peccata, quantumvis gravia, sed merè interna, sibi reservet; licet enim etiam hæc reservari queant, sicuti docent Vazquez *supra cit. quest. 91. art. 3. dub. 4.* Cardinalis de Lugo *disp. 20. sect. 2. num. 13.* & Suarez de Fide *disp. 2. sect. 4. num. 2.* ubi hæc habet: "Solent aliqui Episcopi etiam hæresim mentalem reservare, quod quidem in summo rigore juris facere possunt, quia reservatio non est usus jurisdictionis, externi fori, sed est ablatio jurisdictionis pro foro Sacramentali, quam Episcopus, sicut dare potest, ita etiam auferre non est tamen in praxi receptum, ut unquam reserventur, nisi prosequitur Suarez, *loc. cit.* "Nihilominus tamen auctores communitè non consulunt, neque laudant talem reservationem, propter an-

,,ma-

marum periculum; nam actus interioriores frequentes & molesti sunt, & difficile cognoscuntur; & ita etiam nego credo regulariter non expedire: quinimò Scotus in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 5. actus merè interni reservationem acriter reprehendendam, existimat. Et revera, uti bene de Lugo observavit, solos scimus Prælatos Regulares quædam peccata sive externa, sive interna, sibi olim indiscretè reservasse; cæterum nec Episcopi, nec summi Pontifices, actus merè internos suis reservationibus complecti unquam consueverunt. Unde, etsi peccatum hæresis gravissimum sit, & cum in externum prodit, summo Pontifici reservetur; quamvis tamen intra animum consistit, reservationem effugit. Et quoniam de Regularibus sermo incidit, ad coercendam nimiam libertatem, quam sibi Religiosi Prælati usurpabant, augendi in dies casuum reservationes, Clemens VIII. die 26. Maii 1593. undecim casus designavit, quos referunt Suarez de Pœnitentiâ *disput. 29. sect. 5. n. 11.* & Layman *Theolog. moral. lib. 5. tract. 6. cap. 12. num. 6.* vetuitque Regularibus, ne alios, præter filios, sibi reservare præsumerent, nisi Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in provincia, maturâ discussione, & consensu; quamvis non propterea ad omnes ibidem descriptos sibi reservandos, eosdem astinxerit. Et nihilominus contendebant Prælati Regulares, sibi ablatam non esse facultatem alicui gravi peccato, in Clementino decreto cæteroque non expresso, annectendi censuram, quam sibi reservare possent; nec deerant graves Doctores, qui huic eorum opinioni adstipularentur, inter quos Suarez, Filiucius, Villalobos, alique, quos adducit Diana *tom. 7. tractat. 1. de dubiis Regular. resol.*

114. Sed cum hac ratione Clementis decretum prorsus eluderetur, sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium die 7. Julii 1617. prædictam opinionem improbat, "Cum à nonnullis Regularibus dubitaretur, an in decreto felic. record. Clementis Papæ VIII. anno 1593. 26. Maii, super qualitate casuum, ab eorundem Regularium Superioribus reservatorum, edito, censuræ etiam comprehenduntur, ita ut iisdem Superioribus, absque Capituli Generalis, aut Provincialis consensu, valiquibus peccatis in decreto huiusmodi non contentis excommunicatorem annectere, ejusdemque absolutionem sibi reservare liceat; Sacra Congregatio Cardinalium, negotiis Regularium præpositorum, Illustrissimo Bandino referente, censura in supradicto decreto comprehendendi censuit."

VI. Verùm quia homines quantum propriam jurisdictionem dilatate gestiunt, tantum alienam, cui subsunt, restringere tentant; illi idem, qui reservationis vinculum in subditos, plusquam par erat, injicere voluerant, reservationes, ab Episcopis factas, pro viribus conati sunt effugere; & nisi eorum conatibus Apostolica Sedes obstisset, Episcoporum jurisdictionem ferè labefactissent. Jampridem Benedictus XI. in cap. 1. de Privilegiis, inter Extravag. comm. & Clemens V. in Clementina Dudum, §. Per huiusmodi, de supulariis, & in Clementina Religiosi, §. Quibus, de privileg. & excess. privilegior. declaraverant, non licere Fratribus Predicatoribus, & Minoribus quempiam absolvere à casibus Episcopis reservatis; & nihilominus idem, cæterique Regulares, obtentu privilegiorum, quorum confirmationem post Concilium Tridentinum impetraverant, & præsertim illius,

quod

quod contineri jactabant in Bulla, quam vocant *Mare magnum*, jus sibi arrogabant crimina relaxandi, Episcopis reservata. Ut Regularium ausus premeret, suaque, & Coepiscoporum jura tueretur, S. Carolus Borromeus Sedem Apostolicam adit, petitque: *An Regulares, ex privilegiis à Sede Apostolica impetratis, præsertim autem ex eo, quod nominant Mare magnum, possint in his casibus, quos sibi Episcopus reservavit, absolvere confitentis, & sacra Congregatio Concilii die 10 Septembris 1572. approbante Gregorio XIII. respondit: Ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliave privilegia, Regularibus concessa, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus sibi ab Episcopo reservatis, cujus rei fidem faciunt ejusdem sacre Congregationis litteræ, de quibus in notis Cardinalis Augustini Valerii, Episcopi Veronensis, ad Constitutiones editas per Joannem Mattheum Gilbertum Antecessorem pag. 700. edit. anni 1740. Hoc responso fretus S. Carolus in suo Concilio Provinciali Mediolanensi III. anni 1573. sub tit. De his, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent, Actor. part. 1. pag. 93. edixit, ut Confessarii Regulares, neorum peccatorum, quorum absolventio Episcopo reservata est, vinculis irretitos pœnites absolvant, quemadmodum à sancta Sede Apostolica nunc declaratum est, id eis non licere, nequavis privilegiorum suorum auctoritate.* Utque efficacius Regulares in officio continerent, in alio Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. cit. part. 1. pag. 222. absolvere præsumentes à casibus Episcopis reservatis, excommunicatione innodavit: «Ab his casibus, proximè promulgatis, si quis Confessarius cujusvis Ordinis, nisi facultate scripta, ab Episcopo

mandata, aliquem absolvere attentarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat.

VII. At non propterea Regulares sunt in ordinem redacti, sed alias in dies necabant inanes rationes, quibus sibi assererent jurisdictionem, quam semel affectaverant. Quare à sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium die 9. Januarii 1601. novum promulgatum fuit decretum, Clementis VIII. auctoritate roboratum, quo iterum decisum est, nullam illis facultatem competere absolvendi à casibus, quas locorum Ordinarii hæcenus reservaverunt, vel in posterum sibi reservabunt. Et quoniam etiam hanc novam decisionem variis tricis eludere iidem tentarunt, ut his obviam iret, eadem sacra Congregatio, jubente Paulo V. die 6. Januarii 1617. aliud edidit decretum, quo priora confirmavit, atque ad unguem servari præcepit. Tot, ac toties repetitis sanctionibus minimè perterriti Regulares, illas, si non prius evertere, saltem debilitare, novo molimine studuerunt, dictantes nimirum, robur non habere extra Italiam. Quocirca, ad hæc quoque cavillationem impunitam, eadem sacra Congregatio, præcipiente Urbano VIII. die 18. Novembris 1628. omnia hucusque relata decreta, jam tertio renovavit, ac Regulares tam intra, quam extra Italiam degentes afflicere, & complecti, expressè edixit, & declaravit. Ad hæc Alexander VII. die 24. Septembris 1665. inter alias, hanc etiam propositionem danna vit: *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopo reservatis, non obviata ad id Episcoporum facultate.* Et Clemens X. ut aditum obviaret inamensis effugiis, à Regularibus adinventis anno 1670. sua Constitutione, que incipit *Superna magni Patris familiaris*,

tom. 6. Bullar. pag. 305. non solum denuò delinuit, per *Mare magnum*, aliave privilegia, nulli Regularium, cujuscumque Ordinis, Instituti, seu Societatis, etiam Jesu, factam esse potestatem adolvendi à casibus Episcoporum reservatis, sed insuper sancivit, *habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus, Sedi Apostolicæ reservatis, non ideo à casibus Episcopo reservatis posse absolvi.* Cùmque demùm nos sacre Congregationis Concilii Secretarium ageremus, instante Archiepiscopo, & Electore Coloniensi, ejusdem sacre Congregationis examini subjecimus sequens dubium: «An Confessarii Regulares possint seculares, extra mortis periculum, absolvi à casibus Ordinario reservatis.» Ad quod die 16. Novembris 1720. responsum fuit *Negative.* Ne porro prælatæ decisionis ullo unquam tempore à Regularium memoria exciderent, utque continè præ oculis fidem haberent culpas, quas nequeunt relaxare, eadem sacra Congregatio Concilii in *Sublacen. Jurisdictionis* die 10. Octobris 1676. dixit, eos teneri affigere propriis sedibus Confessionalibus notulas casuum Episcopo reservatorum, & renuentes, opportunis juris remediis, ad id cogi posse; uti habetur *lib. 29. decretor. pag. 284. à tergo, & pag. 285.*

VIII. Præter Regulares, alii quoque Episcoporum reservationes declinare tentarunt, quibus iidem sacre Congregationes obstiterunt. Confratres quarundam Confraternitatum, & signanter sanctissimi Rosarii, suorum privilegiorum virtute, sibi fas esse arbitrabantur, in quibusdam anni solemnitatibus Confessarium eligere, à quo possent à casibus absolvi Episcopo reservatis. Sed sacra Congregatio, statim ac illorum falsam persuasionem dete-

xit, eam ruditibus evellere studuit pluribus decretis, quibus oppositum definivit, præcipiè, in *Neotonen.* anni 1573. *lib. 1. decretor. pag. 143.* & in *Mediolanen.* eodem anno *eodem lib. pag. 162.* Unde S. Carolus Borromeus in citato Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. *ead. part. 1. pag. 222.* statuit: «Ne facultatibus, privilegiorumque jure, quæ cuicumque, etiam Rosarii, & Crucæ signatorum, Scholæ, Confratriæ, Collegiove etiam laicorum, nequave collegis, confratribusque in vœo adscriptis, ante, vel post Concilii Tridentini confirmationem, concessa sunt, Confessarius cujusvis Ordinis sit, ab his casibus, quos sibi Episcopus in sua Diocesi reservaverit penitentes, sine illius facultate, absolvat. Si contra fecerit, suspensionem à Divinis ipso facto incurrat.» Canonice Pœnitentiarum quandoque crediti, sola sui muneris assecutione se facultatem nunciæ relayanù peccata Episcopo reservata; sed sacra Congregatio Concilii sancivit, ejusmodi facultatem, sine speciali Episcopi concessione, illi neutiquam competere, *lib. 15. decretor. pag. 621.* Præter hæc olim opinio multorum mentes invaserat, liberum cuique esse, ex propria Diocesi, ubi in casum reservatum inciderat, ad aliam, in qua reservatus non esset, ad hunc finem commearre, ut inibi à simplici Confessario absolveretur; sed sacra Congregatio probè noscens, per hanc opinionem factas ab Episcopo reservationes penitus eludi, atque inutilis reddi, in causa *Compsana* die 16. Septembris 1646. *lib. 18. decretor. pag. 677.* declaravit: *Absolutionem penitentibus indultam, qui fraudulenter, & sub eo sine in aliam Diocesim se transtulerunt, non sustineri.* Quam declarationem postmodum confirmavit.

firmavit & roboravit Clemens X. in laudata Constitutione, decernens: "Posse Regularem Confessorem in ea Diocesi, in qua est approbatus, confluente ex alia Diocesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem penitentes novoverit in fraudem reservationis ad alienam Diocesim, pro absoluteione obtinenda, migrasse." Atque hoc Pontificium decretum ab Auctore Theologie Moralis, in usum Seminarii Petrocorensis editæ, commendatur sequentibus verbis: "Hæc convenienti moderatione contententium Theologorum rationibus satisfecit. Sic enim secundum exterorum leges judicare non tenebimur, ut quidam opponabant. Sic etiam Episcopi casum reservantis pie inventioni sufficienter consultur, ut alii volebant. Quis enim conquaretur, si ipsius subditus bona fide in aliam Diocesim transiens, secundum illius loci leges Sacramenta recipiat? Recipitissima siquidem consuetudo est, ut viatores, mercatores, alique, qui propter negotiorum necessitatem, vel ob pium alium finem, in alienas Diocesim transiunt, ibi possint sacramentaliter absolvi." Ita legitur apud eundem Auctorem tom. 4. lib. 2. tract. 1. de Penitentia cap. 7. quest. 6.

IX. Denique post primam hujus Operis nostri editionem, occasione oblata, infrascriptum Decretum à nobis conditum fuit, quod ad eam pertinet placum quarumdam Sodalitatum persuasionem, quæ putant, Confessarios à suis sodalibus, in vim pecuniarum facultatum sibi concessarum, electos, absoluteionem ipsi imperitari posse à casibus etiam Ordinariis locorum reservatis. Cum enim in civitate Januensi non ita pridem erecta

fuisset pia Confraternitas sub invocatione *B. Mariæ de Succursu contra Infideles*, eaque per nostras litteras in forma Brevis, quarum initium est *Attendentes*, non solum approbata & confirmata fuisset, sed etiam variis indulgentiis & privilegiis ditata, inter quæ illud erat, ut singuli illius confratres Presbyterum quemlibet Confessarium, ab Ordinario Locum respectivè approbatum, eligere possent, cui facultas tribuebatur, ut unumquemque eorum à casibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis, bis in eorum vita, & in eorundem mortis articulo absolvere valeat; non defuit, qui hæc excitaret controversiam, an scilicet Confessarii, sic à prædictis electi, possent etiam à casibus Ordinariis Locorum reservatis, sine ipsorum Ordinariorum licentia, confratres illos absolvere. Nos vero aliis nostris Apostolicis litteris, incipientibus *Pias Christi fidelium*, datis XII. Kal. Septembris 1752. ita respondimus: "Hujusmodi eligendi, & respectivè absolvendi facultatem, &c. præterquam in casibus Nobis, & Sedi Apostolicæ dumtaxat, non verò etiam Ordinariis locorum, reservatis, nisi eorundem Ordinariorum licentia accedat, per Nos in prædictis nostris litteris nunquam concessam fuisse; & consequenter absoluteiones in vim eorundem litterarum, contra præsenis declarationis nostræ tenorem, forsan de præterito impetratas, aut in posterum impetendas, nemini suffragari potuisse, sive possent, decernimus, & declaramus."

CAPUT VI.

De Jure exigendi Cathedraticum, in Synodo ut plurimum solvendum.

Abusus quondam in Ecclesiam irrepserat, ut Archiepiscopus Patriarchæ, Episcopus Metropolitæ, & Sacerdos Episcopo, in sua quisque Ordinatione, aliquid penderent, veluti in honoris, & subjectæ significationem; sed quod fortasse ab initio modicum quid fuerat, adeo postea auctum est, ut Eusebius, Antiochæ Episcopus, & primæ Galatiæ Metropolitæ, Concilio Chalcedonensi act. 16. tom. 2. Collectionis Harduini col. 642. conquestus fuerit, se invenisse suam Ecclesiam nimio ære allegravatam, ob debita, quæ Theodorus decessor contraxerat ad solvenda Patriarchæ Constantinopolitane Ordinationis jura. Ad pestiferum huic abusus ex Ecclesia Latina, ubi non minus, quàm in Græcæ, invaderat, eliminandum, Concilium Bracarense II. anni 572. can. 3. statuit: *Placuit ut de Ordinationibus Clericorum Episcopi munera nulla suscipiant; sed sicut scriptum est, quod gratis, donante Deo, accipiunt, gratis dent;* Collectionis Harduini tom. 3. col. 386. Voluerunt quippe hujus Concilii sapientissimi Patres exempla sectari antiquioris Synodi Illiberitanæ, quæ can. 48. idem in Baptismo servandum edixerat: *Emendari placuit ut qui baptizantur (ut fieri solebat) nunquam in concham non immittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur;* Collectionis Harduini tom. 1. col. 255. Sed Concilii Bracarensis salutare decretum efficax non fuit

Tom. I.

ad scriptentem morbum compedendum; tempore enim Gregorii Magni adhuc idem abusus vigeat aliquid penitentiam Episcopo ordinanti, quod noto vocabulo, à simulatione invento, uti Gregorius ait, à Romanis dicebatur *Pastellum*, quasi, instar medici pastus, esset quid modicum, & vile; sed quantumcumque esset, illud severe prohibuit idem Gregorius Magnus in Synodo Romana, quæ decernens tom. 3. Collectionis Harduini col. 497. *Antiquam Patrum regulam sequens, nihil unquam de Ordinationibus accipiendum esse, constans. . . Pro Ordinatione ergo, vel Pallio, seu chartis, atque Pastello, eundem, qui ordinandus, vel ordinatus est, omnino aliquid dare, prohibeo.* Quam Gregorii Magni sanctionem instauravit Tridentinum sess. 21. cap. 1. de reformat. *Quoniam ab Ecclesiastico Ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet; nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonuræ, nec pro litteris dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum; Episcopi, & alii Ordinum collatores, aut eorum Ministri, quovis pretextu, accipiant.*

II. Jam verò, quia prædictum munus, tributum, seu Pastellum, olim in Ordinatione dari solitum, quandoque appellabatur etiam *Cathedraticum*, quod rectè observarunt Gonzalez in cap. *Conquerente, de officio Ordinar. litt. L. in fine*, & Christianus Lupus in scholiis, & notis ad can. Concilior. tom. 1. pag. 467. inde factum est, ut nonnulli, nominis equivocatione decepti, scribere non dubitaverint, Cathedraticum, generatim, atque universim, à sacris Canonibus improbari, & prohiberi. At, quantum

M

18-

hii à veritate aberrant, ex sequentibus patebit. Verum Cathedralicum, de quo in præsens, est certa pensio, non occasione Ordinationis, sed singulis annis Episcopo solvi consuevit, in signum subjectionis, & honorem Cathedralis Episcopalis, ad ejusdem Cathedralis, seu Episcopalis officii onera sustentanda. Hinc pensioni solvenda, pro locorum, & temporum diversitate, duplex erat præfixum tempus; alicubi præstabat Episcopo cum Diocesim visitabat, quod ex mox referendis Conciliis Bracarenis, & Toletano VII. colligitur; alibi, & magis communiter, pendebatur tempore Synodi; & quoniam Synodus plerumque post Pascha coegebatur, idcirco ejusmodi pensitatio quandoque Paschalis est nuncupata, sicut post textum in cap. 15. de Symonia, in prima Collect. notavit Cironius ad tit. de censibus, & prosequitur Gonzalez in cit. cap. Conquerente, ead. lit. L. Frequentius tamen à Synodo dicta est Synodatica; quod constat tum ex cit. cap. Conquerente, ubi Honorius III. ait: Synodatici, seu Cathedralici nomine: tum ex cap. Olim, de censibus, ubi Innocentius III. causam definit inter Episcopum Spoletanum, & Clericos Plebis Rupinæ super quantitate Synodatici exagitationis. Dicta est etiam Synodus, ut constat ex Concilio Tolosano cap. 10. tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini col. 1045. Statuimus etiam, ut Ecclesie ad Sedem pertinentes, que solvant tertium, aut Paratam, vel Synodum, solito more persolvant Episcopis, vel Clericis; item ex epist. 58. Fulberti Carnotensis, tom. 18. Bill. Patr. pag. 178. &c. quamquam à Synodatico distingui Synodus videtur in Indice ms. Beneficiorum Eccles. Constan. apud Du-Cangium

verb. Synodaticum: Archidiaconi habebunt coheritionem extra visitationem pro deportationibus, & pensionibus sibi debitis, ac ratione Circuitæ, que debetur in Synodis, ac ratione tertie partis, que debetur in Synodatico. Cujus nominis ea ratio esse videtur, quod ad avertendam fortasse omnem fraudis suspicionem pendebatur in Synodo. Quare in veteri carta apud Joannem Columbium lib. 4. de Episc. Sistaric. num. 36. concessit tertiam partem juris, seu servitii Synodatici, quod solvi consuevit in Synodo, que tenetur ad Synodaticum, &c.

III. Cathedralicum in hac acceptio- ne numquam Ecclesie Canones veteres, sed dumtaxat illud taxarunt, jubentes, ne duos solidos excederet. Laudatum Concilium Bracarense II. can. 2. tom. 3. Collectionis Harduini col. 386. ait: Placuit, ut nullus Episcoporum per Dioceses suas ambulans, præter honorem Cathedralis sue, id est duos solidos, aliquid aliud per Ecclesias tollat. Concilium Toletanum VII. anni 646. cap. 4. tom. 3. Collectionis Harduini col. 622. non amplius, quam duos solidos, unusquisque Episcoporum præfate Provincie, per singulas Diocesis suas Basilicas, juxta Synodum Bracarensem, annua illatione sibi expetent nonferri. Et ne quispiam Cathedralicum cum procuracione Episcopum Diocesim visitanti, alio nomine debita confunderet, de hac, veluti de re diversa, idem Concilium subiunxit, Cum vero Episcopus Diocesim visitat, nulli præ multitudine onerosus existat. Alexander III. in cap. 9. de censibus, permittit Episcopo ab Ecclesiis, quas de novo acquirit, Cathedralicum exigere: Ecclesiis, inquit, quas de novo Episcopi de mani-

bis latorum eripiunt, præter Cathedralicum, & jura omnia, que aliis Ecclesiis imponuntur, exactio- nem prohibemus imponi. Honor. III. in cit. cap. Conquerente inter jura Episcopalia recenset jus exigendi, Synodatici, seu Cathedralici nomine, duos solidos Lucensis monete; sicut legitur in integra Decretali apud Gonzalez. Nullum enim verò Episcopale jus, Cathedralico antiquius, comperimus; siquidem Arnoldus, Abbas Lubecensis, in Chronico Sclavorum narrat, Hartuicum Archiepiscopum Bremensem, deductum ad inopiam, ex solo Cathedralico vicissasse. In Concilio Ravennati anni 997. can. 2. Sancto Vitali sacro, omnes Archiepiscopi byteri census Episcopo penderent duorum solidorum, quos non alio, quam Cathedralici nomine solutos, ostendit Thomassinus de vet. & nov. Eccles. discipl. part. 3. lib. 2. cap. 74. mem. 5. Geraldus Episcopus Cardurensis, cum anno 1090. Canonico- rum Regularium Collegium instituis- set, illi in dotem assignavit jus exigendi tertiam partem Paratarum, id est Procuracionum, & Cathedralici: Tertiam partem Paratarum, & quod in Synodis exierit, ipsorum usui deputavit tertiam portionem: Spicileg. tom. 3. pag. 416. Gualterus, Episcopus Pictavensis, in sua Synodo, habita anno 1280. can. 11. inter Episcopalia jura Synodaticum recensuit Monemus in generali, quod in Bissexto, & aliis juribus Episcopalibus reddant nobis, vel mandato nostro, tiem de Synodo, Parata, & aliis juribus Archidiaconorum; Collectionis Harduini tom. 7. col. 854. ubi, Bissexti nomine, intelligi quartam decimarum, & oblationum, suspiciatur Thomassinus. Synodus Avenionienis,

anni 1366. cap. 11. neminem à Synodo recedere jussit, nisi prius Cathedralicum solvisset: Quilibet vestrum etiam, antequam recedat, solvat Synodalem, & Cathedralicum... si voluerit excommunicationi sententiam, & expensarum gravamina evitare. Idemque decrevit Synodus Biterrensis ann. 1368. cap. 26. The- saur. nov. Anec. Martene, & Durand. tom. 4. col. 576. & 632. Humbertus de Romanis, quintus Generalis Magister Ordinis Prædicatorum, in suo Opere de eruditione Religiosorum Prædicatorum lib. 2. cap. 2. de Synodis agens, dicit, Sacerdotes ad eam accedentes, ut suam subjectionem Episcopo testentur, solvere eidem didrachma Cathedralicum, exemplo illorum, de quibus ait Evangelista Lucas 2. Et ibant omnes, ut profiterentur singuli in suam civitatem. Hæc, aliaque hujus generis multa, que congeruntur à Christiano Lupo in scholiis, & notis ad canones Conciliorum cit. t. 1. pag. 469. tom. 2. pag. 1123. tom. 3. pag. 209. atque à Thomassinus cit. part. 3. lib. 2. cap. 5. plane evincunt, Synodaticum semper fuisse Episcopis debitum.

IV. Non tamen negamus potuisse Episcopos in Cathedralico exigendo, aut contra justitiam, aut contra equitatem, aliamque virtutem peccare, & quandoque peccasse; vel quia ultra duos solidos, à jure statutos; vel quia nimis violenter à pauperibus Clericis illud exigebant; vel demum quia nimiam aviditatem, auri que sacram famem in Cathedralici exactioe, non sine profecto aliorum offensione, & scandalo, manifestabant; contra quos justè invehitur S. Petrus Damianus lib. 2. epist. 2. ad Cardinales Episcopos Apostolicæ Sedis, sive Opusc. 31. cap. 5. inquit: Vidi . . . quendam

de Fratribus nostris. . . quid sic subsultabat, atque gliscibat, dum præfixum Synodali Concilio tempore insisteret, ac si tritura, sive vindemialis proventus articulus immineret. Accingebat enim se numeribus colligendis, ad quos utique præcédendos, non aciem ferri, sed falcem excacuebat eloqui. Quomobrem alii sancti Antistes, ut omnem à se avaritæ suspicionem quam procul arcerent, suis Presbyteris, ad Synodum evocatis, onus solvendi Synodatici liberaliter remisèrunt, inter quos emicuit Sanctus Rodolphus, Bugubinus Episcopus, quem idem Petrus Damianus scribens ad Alexandrum II. lib. 1. epist. 19. cap. 3. hoc nomine laudat, quod congregans annualiter Synodum, nullum adsumens oblationis, vel xeniorum canonem à Clericis extigi permittebat. . . abijt, inquit, ut Synodum vendam. Eademque de causa Hincmarus, Archiepiscopus Remensis epist. 42. omnibus sibi subiectis Episcopis mandavit, Synodos Presbyterorum secundum sacros Canones, sine venalitate habere. Non idcirco verò, quod priores contra leges deliquerint, & posteriores juri cesserint, quod eis competebat, jus illis ademptum est, quod à sacris Canonibus, & legitima consuetudine fuit singulis Episcopis concessum, sicuti egregie ratiocinatur Lupus cit. loc.

V. Hinc, quamvis Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 3. de reform. novis exactionibus Episcopis interdixerit, non proinde expunxisse jus Cathedralitici, modo non in visitatione, ubi quidvis exigi, idem Concilium vetuit, sed vel in Synodo, vel alio tempore, pendatur, censuit Congregatio ejusdem interpres: *Sacra Congregatio Concilii censuit, Concilium Tridentinum nequaquam sustulisse*

Cathedralitium, non illud tamen solvendum in visitatione, sed extra, & in Synodi celebratione. Quam decisionem pluribus argumentis roborat Fagnanus in cap. Conquerente num. 48. & seq. de offic. Ordinar. & in cap. Venerabili, num. 16. & seq. de censibus. De hac Tridentini mente nihil dubitavit S. Carolus Borromeus, qui etsi sacrosancta illius decreta religiosè custodierit, & ne nimium quidem eorum apicem neglexerit, nihilominus in sua secunda Synodo Cathedralitici legem renovavit Act. Eccles. Mediol. part. 2. pagin. 346. Illud sacris Canonibus constitutum est, ut à singulis Parochiis in Dioecesana Synodo, Cathedralitici nomine, solidi duo exigantur, idque argumento honoris, quod Cathedrali Ecclesie tanquam Matri à ceteris Parochialibus Ecclesiis tribui debet. S. Carolo consenserunt Præsules Concilii Bituricenses, anni 1584. sub anathematis interminatione, Synodaticum, seu Cathedralitium solvi jubentes, tit. 33. can. 7. Jura Synodalia, & Cathedralitica, Episcopalia, & quævis alia. . . integrè persolvantur, sub pena excommunicationis; Collectionis Harduini tom. 10. col. 1402.

CAPUT VII.

De nonnullis questionibus Cathedralitici, respicientibus.

Firmato jure Cathedralitici, aliquot statim occurrunt enodanda difficultates; & dirimendæ questiones. Et primò quidem, non facile est determinare quantitatem pecunie, Cathedralitici nomine, Episcopo erogandæ; scimus quippe, à jure præscriptos duos solidos, sed quamnam pecunie species, & quantitas, solidi nomine, sit

sit intelligenda, ignoramus; siquidem, ut observant Covarrubias de veter. numism. cap. 7. & 6. num. 5. & Gonzalez in cit. cap. Conquerente, lit. M. nec solidus, nec solidi valor, semper, & ubique unus fuit, sed pro temporum, & regionum diversitate, diversus. Apud Romanos solidus erat sexta pars uncie auri, & ideo, alio nomine, dicebatur *sexunla*, ubi tradit Isidorus de origine lib. 16. cap. 24. quod tamen Budæus de asse lib. 5. intelligendum putat, non de solidis aureis antiquis, qui quater in uncias signabantur; & singuli binas dracmas pendebant; sed de posterioribus, cum pondere imminuto, sex aurei solidi ex uncia cudi coeperunt. Apud Gallos aureus solidus quadraginta, argenteus duodecim tantum denariis æstimabatur; non enim ejusdem aurei solidi valor, à quadraginta, ad duodecim denarios, à Rege Pipino est adductus, uti putarunt Lindembrogus, Du-Cangius, & alii, quos refellunt le Blanc in tract. histor. pecun. Gallic. pag. 8. & Maurini in addit. ad Gloss. Du-Cangii, sed ad similitudinem antiqui solidi aurei percussum à Francis solidum argenteum, & duodecim denariis æstimatum, iisdem Auctores narrant, quibus etiam suffragatur Gronovius lib. 3. de pecun. veter. cap. 6. Apud Longobardos quilibet solidus quadraginta pariter denarios continebat, sicuti citatus Gonzalez notat. Verum non satis liquet, aureus ne, an argenteus esset, & quanti æstimaretur solidus ille Læcensis, in cuius moneta duos solidos pendendos, statuit Honorius III. in cit. cap. Conquerente. Concilium Romanum anni 1525. singulis solidis valorem attribuit unius auri moneta Romana, ac proinde duos solidos, titulo Cathedralitici persolvendos, continere, ait, viginti julios ejusdem

II. Facilius, quam census Episcopo pensandi quantitas, determinatur persone, à quibus sit quotantis persolvendus; certum enim est, Cathedralitium solvi debere ab omnibus Ecclesiis Secularibus, & quibuscumque Parochiis, & Beneficiariis, æquum quippe est, ut qui ab Ecclesia stipendia recipit, Ecclesie Moderator, ejusque Cathedræ, in subjectionis signum, aliquod tributum pendat; nec ad rem præsentem quidquam refert, cujus ritus Parochi, & Beneficarii sint, modo in Diocesi degant, & unius Episcopi jurisdictioni subsint; quare cum quidam Parochi, & Beneficarii Diocesis Cassanensis, hac ratione se exemptos crederent ab obligatione solvendi Cathedralitium Episcopo Latino, quod ipsi addicti essent Græco ritui, in sacra Congregatione Concilii, ad quam ejusmodi controversia delata fuerat, die 8. Februarii 1738. causa ceciderunt, uti habetur tom. 8. Theaur. Resolut. part.